

Ålekvasen – det stolte skib, der sejlede sidelæns.

Jeg må blankt indrømme, at jeg som barn og ung ikke havde den store interesse for ÅLEKVASER! Jeg vidste, at der havde været mange af den slags i de gode fisketider i Smålandshavet, men det var nu ikke noget, som lige fangede mig. Som årene er gået og man snart er det, der kaldes en ældre dame, er interessen blevet større og større for, hvad de smukke skibe kunne, for de havde fantastiske sejleegenskaber.

Kvaserne blev bygget på Fejø Bådeværft i begyndelsen af 19-hundredtallet. Kvaserne var bygget med en meget flad bund, således at de med lethed kunne manøvre rundt på det flade vand i Smålandshavet. Båden fik det specielle navn p.g.a de fangstmetoder, som fiskeren brugte til ålefiske-riet. De fangede ålene med et drivvod (net). Med sejlene sat, kunne fiskerne drive båden sidelæns gennem vandet, hvorved drivvodet blev spilet ud mellem to bomme, en for og en agter. Midt i båden var et sværd, som kunne trækkes op og ned alt efter, om båden skulle sejle el. drive med vod. Kvasen havde en indbygget ”dam”. En dam var et rum i båden, hvori der på grund af en masse små huller i bunden af båden, altid var frisk havvand, således at fiskene kunne opbevares levende til de kunne blive solgt på land.

Tegningen viser sværdet og dammen, samt klyverbommen forrest og drivbommen agterude.

Min oldefar fisker Jens Peder Jørgensen anskaffede sig en ålekvas 1911 . Oldefar kaldte sin kvas ”De 13 søskende”, for han havde fået 13 børn med olde-
mor Sophie. Han skar selv navneskiltet til sin nye båd. Navnekiltet ligger nu på Helsingør Skibsmuseum, og resterne af kvasen står i en lade i Nordsjæl-

land, sandsynligvis er skroget ikke til at redde. Når oldefar tog ud at fiske, havde han en sæk med nedslidte børnetræsko med, plus noget værktøj. Når kvasen drev med voddet, satte oldefar sig til at forsåle træsko, de 13 børn sled på deres fodtøj.

DE 13 SØSKENDE

Kvasen blev bygget på Chr. Niensens Bådeværft på Fejø, træet var lærk og eg. Traditionen var, at når et nyt skib blev søsat, så holdt man "løbegilde" og fik serveret masser af Fejø-Punch, som bestod af følgende ingredienser: To potter rom (den gang til en pris af 75 øre), halvanden flaske rødvin, to pund sukker (20 øre), hel kanel og lige dele vand og rom. Priserne er i dag blevet noget anderledes, men virkningen er sikkert den samme! Efter sådan et løbegilde, må man sandelig have været rigtig i stødet til at sejle sin nye båd hjem til Askø!

Flere af de gamle ålekvaser fra Askø eksisterer endnu. Bl.a Harald Skovs Victoria (bygget 1904) Harald Skov Jørgensen var søn af Jens Peder Jørgensen. Victoria ejes i dag af Roskilde Vikingemuseum.

Gregers Rasmussens "Dan" er privatejet. Begge skibe ligger i den skudehavn, som er tilknyttet Roskilde Vikingemuseum. Skibene sejler i bedste velgående.

Der må have været noget ved at være fisker på de små øer dengang. Smålandshavet vrimlede med fisk – ål var der i lange baner, sild i stimer og masser af rejer. I dag skal

Åle drivkvasen Victoria

Åle drivkvasen Dan

man være meget heldig, hvis der er gået en enkelt ål i en ruse, og man kan spørge sig selv, hvorfor det er gået så galt med fiskebestanden i Smålandshavet? Nogle siger forurening, andre at der er sygdom i ålegræsset, og forsvinder ålegræsset, så forsvinder ålene også.

I 50'erne kunne man til tider nærmest skovle ålene op, hvis de var gået tæt ind under Lilleø. Det var et rent eventyr, når det skete, og hvor har jeg som barn fået mange forskellige retter med ål: Stegte ål, syltede ål, ål i karry, ålesuppe, røget ål osv osv. Fangsten blev udnyttet til det sidste. Det var også den gang ens mor kunne sige: Kan du ikke smutte ned til vandet og stryge nogle rejer til aftensmaden? Efter en times tid havde man spanden fuld, og så var der friskkogte rejer til aftensmaden.

Som så meget andet, er det nu kun minder, men det er rigtig gode minder at have med i bagagen.

For øvrigt findes der et Drivkvaselaug på Fejø. Medlemmerne af foreningen forpligter sig til at værne om de gamle drivkvaser, både hvad renovering angår, men også med at sejle dem. Al min respekt til Fejø Drivkvaselaug. Det må være et stolt syn, når man ved stævner lufter de gamle kvaser. Både de gamle kvaser og de gamle træskibe er en del af Danmarks kulturarv, som vi alle burde værne om.

Kilder: Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, Helsingør.
Roskilde Vikingemuseum.

Tak til Ejgil Skov Jørgensen, Frederikssund for hjælp til denne artikel.